

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาถึงเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) สามารถสรุปได้ว่า

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่มีเขตอำนาจเฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้เท่านั้น โดยมีเขตอำนาจหลักใน 3 เรื่อง คือ การตรวจสอบ “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” ของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติที่มีเนื้อหาในระดับพระราชบัญญัติ (ทั้งก่อนการประกาศใช้และหลังการประกาศใช้) อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะต้องเป็นข้อขัดแย้งเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่าง 2 องค์กรและต้องมีใช้องค์กรศาล และอำนาจหน้าที่อื่นในฐานะศาลพิเศษในบางเรื่อง เช่น อำนาจในการวินิจฉัยกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ อำนาจในการวินิจฉัยการขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาอำนาจในการวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองขัดต่อรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

ส่วนศาลปกครองเป็นศาลที่มีเขตอำนาจทั่วไปทางคดีปกครอง ซึ่งมีเขตอำนาจในการควบคุมตรวจสอบ “ความชอบด้วยกฎหมาย” ของการกระทำทางปกครอง ซึ่งคำว่ากฎหมายครอบคลุมถึงปทัสถานทางกฎหมายทุกระดับ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญลงมาถึงนิติกรรมทางปกครอง ส่วนการกระทำที่ถูกควบคุมตรวจสอบได้แก่ การกระทำทางปกครองทั้งหลาย เขตอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางอัตตวิสัยของบุคคลในเรื่องทางปกครอง และเขตอำนาจในการพิจารณาคดีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

การบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองได้เกิดข้อขัดแย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองขึ้น โดยลักษณะปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจในการตรวจสอบ “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” และการตรวจสอบ “ความชอบด้วยกฎหมาย” และปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจของ “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ”

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจในการตรวจสอบ “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” และการตรวจสอบ “ความชอบด้วยกฎหมาย” รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ได้มีการจัดระบบ

ในการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายในความหมายอย่างกว้างอยู่ 2 ลักษณะ คือ การควบคุม “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” โดยศาลรัฐธรรมนูญ และการควบคุม “ความชอบด้วยกฎหมาย” โดยศาลปกครอง กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจในการควบคุมตรวจสอบกฎหมายที่ออกโดยองค์กรนิติบัญญัติว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ส่วนศาลปกครองจะมีอำนาจในการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายซึ่งรวมถึงรัฐธรรมนูญของการกระทำของฝ่ายปกครอง แต่ถ้อยคำของรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ได้บัญญัติช่องทางการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองเอาไว้รวมกันในกรณีที่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและความชอบด้วยกฎหมาย และได้มีการระบุประเภทของวัตถุหรือการกระทำที่สามารถถูกตรวจสอบ คือ บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และการกระทำของบุคคล ปัญหาข้อขัดแย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง ได้เกิดขึ้นเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยคำร้องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกรณีระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเรื่องความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเองก็รับพิจารณาในปัญหาดังกล่าว โดยวินิจฉัยว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในเขตอำนาจการพิจารณาของตนตามมาตรา 198 โดยให้เหตุผลในการวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ไม่ใช่หน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาหรือการกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้น ระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวจึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง (คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 24/2543) จากคำวินิจฉัยดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาในส่วนที่เกี่ยวกับ “การกระทำ” ที่จะอยู่ในขอบเขตการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือความชอบด้วยกฎหมาย และปัญหาในส่วนที่เกี่ยวกับ “การเสนอเรื่อง” เพื่อพิจารณาตรวจสอบเนื่องจากการเสนอเรื่องโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา และการเสนอเรื่องโดยศาลไม่ปรากฏว่าทำให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง แต่กรณีที่น่าไปสู่ปัญหาข้อขัดแย้งคือการเสนอเรื่องโดยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจสอบ “ความชอบด้วยกฎหมาย” โดยการตรวจสอบว่า กฎหมายลำดับรองขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ศาลปกครองได้พิจารณาโดยถูกต้องตามหลักการของเขตอำนาจแล้ว

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจของ “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” นั้น กรณีปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ปัญหาในส่วนความหมายของ “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” และปัญหาเกี่ยวกับลักษณะของเรื่องที่จะถือเป็น “ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่” ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ที่กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีปัญหาที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นคือ ความหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จะมีสิทธิเสนอปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย และลักษณะของเรื่องที่จะถือเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งปัญหาดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญยังขาดความชัดเจนในการวินิจฉัย แต่

สามารถสรุปแนวทางในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีดังกล่าวได้ว่า ความเป็นองค์การตามรัฐธรรมนูญจะพิจารณาจากสาระสำคัญ 2 ประการ คือ องค์การนั้นจะต้องได้รับการก่อตั้งโดยตรงจากรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญจะต้องบัญญัติรับรองอำนาจหน้าที่ขององค์การนั้นไว้โดยรัฐธรรมนูญ ส่วนการวินิจฉัยลักษณะปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์การตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีแนววินิจฉัยว่า อาจเป็นกรณีที่องค์การใดขององค์การหนึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนว่ามีอำนาจกระทำการเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือไม่ เพียงใด หรือเป็นปัญหาเกี่ยวกับกรณีมีปัญหาความขัดแย้งเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างสององค์การขึ้นไปก็ได้ แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า นอกจากศาลรัฐธรรมนูญจะใช้อำนาจตามมาตรา 266 ในการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอำนาจหน้าที่ขององค์การต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังอาศัยช่องทางการตรวจสอบตามบทบัญญัติดังกล่าวในการพิจารณาตรวจสอบการกระทำที่เป็นการใช้อำนาจขององค์การตามรัฐธรรมนูญตามที่มีผู้เสนอเรื่องมาอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (เช่น คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 13/2544 และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 52/2546 เป็นต้น) ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวส่งผลให้ศาลปกครองไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์การตามรัฐธรรมนูญได้ อันกระทบต่อเขตอำนาจของศาลปกครอง ทั้งที่ลักษณะการใช้อำนาจขององค์การตามรัฐธรรมนูญนั้น นอกจากองค์การตามรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดแล้ว ยังสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายได้ด้วย ซึ่งการใช้อำนาจตามกฎหมายนี้เองที่ถือเป็นการใช้อำนาจทางปกครองได้ ดังนั้น การที่ศาลปกครองใช้อำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจในทางปกครองของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีฐานะเป็นองค์การตามรัฐธรรมนูญ ถือเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ที่อยู่ภายในเขตอำนาจของศาลปกครองตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ด้วยเหตุดังกล่าวจึงก่อให้เกิดข้อขัดแย้งในเรื่องเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองขึ้น

จากลักษณะข้อขัดแย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการตรวจสอบ “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” และ “ความชอบด้วยกฎหมาย” หรือปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์การตามรัฐธรรมนูญ แม้ไม่อาจกล่าวได้ว่าบทบัญญัติบางมาตราแห่งรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการกำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองจะมีความชัดเจน แต่หากพิจารณาโดยมีความเข้าใจในเขตอำนาจของศาลทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวแล้ว กรณีก็ยังเป็นบทบัญญัติที่สามารถเข้าใจได้ สาเหตุประการสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวจึงน่าจะมาจากความไม่เข้าใจในบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง จนเป็นเหตุให้เกิดการใช้อำนาจผิดแผกไปจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและระบบกฎหมายที่ยอมรับกัน ในทางสากลประเทศ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในฐานะผู้มีอำนาจในการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือองค์การตามรัฐธรรมนูญและประธานรัฐสภาใน

ฐานะผู้มีอำนาจในการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนศาลรัฐธรรมนูญในฐานะองค์กรศาลผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา ซึ่งผลจากการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา องค์กรตามรัฐธรรมนูญต่างๆ และประธานรัฐสภาไม่เข้าใจในลักษณะของปัญหาที่ตนมีอำนาจเสนอเรื่อง อีกทั้งยังใช้อำนาจในการเสนอปัญหาต่างๆ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 198 และมาตรา 266 เป็นจำนวนมาก ได้นำมาซึ่งการใช้ดุลพินิจในการรับพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญอย่างกว้างขวาง จนเป็นการขยายเขตอำนาจของตนเองจนไปกระทบกับเขตอำนาจของศาลปกครองในที่สุด อีกทั้งการตีความและวินิจฉัยความหมายของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญยังมีผลเป็นการวางกฎเกณฑ์อันถือเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญด้วย ทั้งนี้โดยหลักการนอกจากศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้มีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังต้องใช้อำนาจอย่างจำกัดเท่าที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนดไว้อีกด้วย นอกจากนี้แนวทางในการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่ได้มีความชัดเจนและแน่นอน ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยเฉพาะศาลรัฐธรรมนูญยังไม่มี ความเข้าใจในเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญและหลักกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนเองจนส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองขึ้นในที่สุด

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากที่กล่าวมาถึงลักษณะข้อขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง และได้ทำการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนศึกษาถึงความพยายามในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่า ปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองล้วนเกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญของผู้ที่เกี่ยวข้อง จนนำไปสู่การบังคับใช้และตีความบทบัญญัติที่คลาดเคลื่อนไปจากเจตนารมณ์ที่แท้จริงของรัฐธรรมนูญ ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยในส่วนของบทบัญญัติที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้มีการปรับปรุง “ถ้อยคำ” ในบทบัญญัติบางมาตราที่เนื้อความเดิมยังไม่มีความชัดเจนนัก ให้มีความหมายที่เฉพาะเจาะจงและทำให้เขตอำนาจศาลมีความชัดเจนยิ่งขึ้น อันเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองในประเด็นที่เป็นปัญหา แต่ทั้งนี้ แม้จะมีการแก้ไขบทบัญญัติเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองขึ้นอีก トラบใดที่ผู้ใช้อำนาจหรือผู้ที่มีส่วนในการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองยังไม่มีความเข้าใจที่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแล้ว ก็คงไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงการเกิดข้อขัดแย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองขึ้นอีกในอนาคต ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหา

ดังกล่าว ผู้เขียนจึงไม่ได้เสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เนื่องจากเห็นว่าบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมีความชัดเจนและสามารถเข้าใจถึงอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองแล้ว แต่สาเหตุประการสำคัญของข้อขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากปัญหาในเรื่องความเข้าใจเป็นหลัก ฉะนั้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอดังต่อไปนี้

1) ให้มีการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญตลอดจนหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเรียกร้องให้ฝ่ายวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องนำเสนอข้อมูลหรือกรณีศึกษาอันเป็นประโยชน์ที่จะช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักการของเรื่องและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจในการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง และอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ

(1) การตรวจสอบ “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” ที่กระทำโดยศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นการเสนอเรื่องโดยศาลต่างๆ หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพนั้น ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น ส่วนกรณีของกฎหมายลำดับรอง หรือการกระทำของบุคคลตามมาตรา 244 (1) (ก) แล้วถือเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย

(2) การตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ องค์กรตามรัฐธรรมนูญสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรศาลได้ โดยศาลปกครองจะมีอำนาจในการตรวจสอบองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจมหาชนที่เป็นอำนาจปกครองทุกองค์กร ถ้าการใช้ อำนาจมหาชนดังกล่าวไม่ใช่การใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยตรงตามที่กำหนดกระบวนการต่างๆ ไว้ ในรัฐธรรมนูญ และไม่ใช่คดีเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญา หากกรณีเป็นการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญมีผลออกสู่ภายนอกและไปกระทบต่อสิทธิของบุคคลแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการต่อบุคคลทั่วไป ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ บุคคลผู้นั้นย่อมสามารถฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครองได้

(3) กรณีของการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ต้องเป็นกรณีที่เกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีศาลตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป โดยผู้มีสิทธิเสนอเรื่องได้แก่ ประธานรัฐสภา นายกรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ดังนั้น หากเป็นกรณีที่มีปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรศาล จึงมิใช่เป็นหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะเข้าไปวินิจฉัยชี้ขาด

2) นอกจากการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่อย่างเป็นระบบของผู้เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจ อันได้แก่ องค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือแม้แต่องค์กรศาล จะถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งแล้ว ผู้เขียนมีข้อเสนอเพิ่มเติมด้วยว่า องค์กรผู้ใช้อำนาจดังกล่าวยังคงพิจารณาขอบเขตในการใช้อำนาจของตนให้อยู่ภายใต้หลักการที่รัฐธรรมนูญกำหนดและใช้อำนาจของตนอย่างระมัดระวังด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลรัฐธรรมนูญที่ถือเป็นองค์กรศาลประเภทหนึ่งจะต้องยึดถือตามเขตอำนาจของตนอย่างเคร่งครัด เพราะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบกฎหมาย และมีผลผูกพันองค์กรต่างๆ ของรัฐ ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องใช้อำนาจหน้าที่ให้อยู่ในขอบเขตอำนาจของตนอย่างเคร่งครัดและไม่ใช้อำนาจเกินไปจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ